



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et  
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris  
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.  
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

**Delvaux, André**

**Coloniæ Agrippinæ, 1686**

2. De aliis observandis circa pœnarum impositionem.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

Rerimionum, de quibus hucusque satis superque actum est, præter damna & expensas etiam pœnas pari debent; easque vel à Canonibus statutas, vel arbitrio iudicis pro qualitate criminis, infligendas, si nullæ à Canonibus statutæ sint. *c. Directus filius 11. h. t. cum ut dicitur in l. Infamia §. 1. inf. De sent. excommunicat. l. Ita vulneratus §. fin. D. Ad L. Aquiliam*, expediat Rei publ. ne crimina maneat impunita, & eo sine pœnæ adiuvantæ sint, ut homines à delictis coerceantur & in officio contineantur eoque pacto Respubl. pacata & tuta sit.

Pœna (à pendendo dicta juxta Varronem *d. De Lingua Lat.*) est supplicium, quo quis ob delictum afficitur, siye nexæ vindictæ, seu delictorum omnium coercitio vel satisfactio à lege vel ministro legis imposta.

1. Distinguitur à Multa; primò, quòd pœna generale sit nomen, omnium delictorum coercitio, multa verò specialis delicti. Secundò, quòd multa animadversio tantum pecuniaria sit. Pœna etiam capitis & exilium interrogati solet. Tertio, quòd pœna à lege, multa ex arbitrio ejus, qui multam dicit, & ut plurimum ubi pœna non est à lege imposta, indicatur. Quarto, multam is indicere potest, cui adjudicatio data est, pœnam verò quisque cui criminis executio competit, irrogare potest, ita hæc discrimina traduntur in *l. Aliud. fraus 131. D. De verb. signif.*

2. Dividi autem pœna in genere multifariam potest, & primò in Civilem & Criminalem. Civilis est, quæ non tendit ad vindictam publicam, sed ad privatum commodum, puta civiliter agens, etiam de crimine, *arg. l. unica Cod. Quando civilis actio præjud. crim. §. 3.* Et hæc vel est Cõvèntionalis, vel Legalis, vel Judicialis. Conventionalis ex conventionem partium, veluti si quid datum factumve non fuerit, committitur & præstat: ita ut, si uterque conventioni contraveniat, uterque in pœnam incidat, *cap. Constitutus 7. h. t.* Legalis est pœna civilis, quæ à lege imponitur, pro reparatione damni illati, vel propter contumaciam aut contemptum, judicialis propriè est, quæ à iudice inferitur.

4. Criminalis est, quæ tendit ad vindictam publicam; totiesque infligenda est, quoties delictum iteratur *c. 1. h. t.* Et hæc dividi potest in perpetuam & Temporalem, quarum

illa nunquam unus pro alio punitur, *Can. 1. q. 4. de qua intelligitur illud. Filius non portabit iniquitatem patris.*

5. Temporalis subdividi potest in Pecuniariam, Corporalem & Spiritualem. Pecuniaria alias Multa vel Emenda, vel Cõpositio vocatur. Tholos. *Partit. iuris can. l. 4. t. 16. c. 1.* Corporalis est duplex: alia enim corpori ipsi infligitur, alia autem versatur circa statum vel dignitatem personæ, ut servitus, infamia. Spirituales est quadruplex Excommunicatio, Interdictum, Suspendio & Degradatio, de quibus dicitur postea.

6. Aliter dividi solet pœna in Personalem, Realem & Mixtam. Personalis est quæ personam tantum afficit, ut Depositio, Suspendio, Excommunicatio, Incarceratio, in monasterium detrusio, Verberatio. Servitus, Relegatio ad triremes, publica ad infamiam criminosis in theatro aut columna ostentatio, quam moribus nostris infamiam irrogare asserit, *Bul. ad L. l. 1. d. De his qui notantur infamia*, ut refert *Zyp. h. t.* Realis est, quæ in odium personæ rebus imponitur; ut missio in possessionem beneficii vel ejus privatio, rerum confiscatio. Mixta denique est, quæ partim est personalis, partim realis, ut Interdictum, absolutio vassalli à fidelitate.

7. Tertio, divid potest pœna in genere secundum divisionem criminum: ut enim crimina alia sunt capitalia, alia non capitalia, ita & pœnæ alia capitales, alia non capitales, *l. 3. D. De publ. judiciis.* Capitalem pœnam dividit Jurisconsultus in *l. Capitalium D. De pœnis*, in ultimum seu summum supplicium metalli coercionem & deportationem. Unde patet capitalium alias esse majores, alias minores. Quin etiam inter ultimi supplicii pœnas major ea dici potest, quæ majus opprobrium infert. Alias divisiones pœnarum omitto, de quibus videri potest Tholosan. *d. loco.*

8. Porro sicut Judex sæcularis secundum leges civiles judicare debet, *Instit. De officio iud. in princ. & à præscripta jure pœna non discedere l. 1. §. 1. D. Ad SC. Turpill* ita & Judex Ecclesiasticus secundum Canones judicare, nec à pœnis per eos statutis recedere debet, *c. 1. sup. De constitut. c. 1. De sentent. & re judicata. nisi causa subit*, quia tum permillum est utriusque pœnam vel augere vel minuire, vel etiam prorsus remittere, *c. fin. sup. De transact. l. 3.*

¶ 4. *Cod. Ex quibus causis irrog. infamia*; pro varietate scilicet circumstantiarum, causarum, personarum, loci, temporis, quantitatis, qualitatis & eventus, *l. Aut facta 18. D. h. t.*

9. Nam in primis in infligenda poena Judex diligenter attendere debet, an delictum sit voluntarium, an involuntarium: tunc enim maleficia puniuntur, cum ex corde committuntur, *Glos. in c. 1. sup. De convers. conjugat. can. Illa cavenda xv. q. 1.* Similiter considerare debet personarum statum; conditionem, gradum, qualitatem, *l. 2. §. 3. D. De termino moto.* Sic quoque diversitas temporis plurimum facit ad distinctionem criminum & poenarum, *can. fin. Distinct. 14.* sicut & loci, *can. Ante terminum, can. Aliter Distinct. 30. c. Cum olim sup. De Cleric. conjugatis.* Ut & diversitas quantitatis: nam qui ovem surripit, fur; qui gregem, abigeus dicitur, *d. l. Aut facta l. 1. §. fin. D. De abigeis.* Et ut delictorum alia sunt majora, alia minora, *can. Adulterij malum, can. Flagitia, can. Quod in omnibus xxxi. q. 7.* ita & poenarum alia majores, alia minores: quas ita inferre Judex Ecclesiasticus debet, ne unquam poenam ingerat sanguinis *c. Clericis & c. penulti sup. Ne Clerici vel Monachi & c.* sed ut, si quando vel ex delegatione Principis vel alio jure cognitio criminis, poenam sanguinis exposcentis, sibi competit, eam vel ad ipsum remittat Principem, vel alicui Judici laico demandet, *c. In Archiepiscopatu sup. De raptorib.* Vide *Canis in Summa l. 3. t. 22. ad finem.* Sic quoque crimina ob frequentiam majorem puniri gravius possunt, quam alias puniri deberent, *d. l. Capitalium §. solent, & l. Servos 8. §. viles autem Cod. Ad L. Iul. De vi publica.* Quotiesque ex eodem facto plures delicti species oriuntur, totidem etiam poenae infliguntur, *l. 2. D. De privatis delictis;* aut saltem altera imponenda augetur, *l. unica §. 1. Cod. De raptis virg.*

10. Quin etiam ob gravitatem criminum haeredes delinquentium subinde Jure quoque Pontificis puniuntur. Nam qui v. g. Episcopum suum occiderit, non tantum ipse omnia quae ab Ecclesia obtinet, amittit, sed & liberi, usque ad quartum gradum, ab Ecclesia illiusque beneficijs arcentur, *c. Ad aures 10. c. In quibusdam 12. h. t.*

11. Nec obstat, quod dicitur, filium non portaturum iniquitatem patris, quia id accipiendum est de poena aeterna, non de temporaria *cap. Vergentis 30. sup. De haereticis,*

Cavere etiam Judex Ecclesiasticus debet, ne poenam inferat pecuniariam, quando alia est a Canonibus statuta, *c. Licet 2. hoc tit.* quia secundum canones judicare debet. Alioqui si nulla certa poena a Canonibus statuta sit, relinquatur ejus arbitrio, ut etiam pecuniariam infligat, si ita videatur, ut satis constet ex *c. Presbyteri 2. h. tit. c. Postulasti sup. De iudicis.* Felin. late in *9. Irrefragabilis n. 6. sup. De officio Ordin.* modò omnem avaritiam vitet suspicionem *d. c. Licet.* nec poenam in proprium usum, sed in piam convertat causam, Concil. Trident. *sess. 15. cap. 3. De reformat.* aded ut ne quidem merces Vicarij, vel Officiariorum delumi inde debeat, prout declarasse Sacrosanctam Congregationem, post Ant. Genuen. refert Ricc. in *Praxi can. Decis. 340.* Hinc licet Edictum Principum nostrorum de Felis, velit in condemnatione nominatim exprimi usum pium, cui addicatur multa, ob festorum violationem inflicta, neutrum tamen inquit Zyp. hic praxis observat, ob exilirationem, ut credit, dotium Episcopaliū in Belgio. Putat tamen Riccius *d. loco* in omni casu consulendam esse Sac. Congregat.

Poena vero pecuniaria, quae solet vulgò apponi in contractibus, licet exigi de jure possit, Felin. in *c. 1. De constit. n. 43.* tamen de consuetudine non exigitur, nisi quatenus concurrat interesse aliquod, *plac. d. p. 2. c. 4. art. 14. n. 18. in fine.* post Navar. in *Manuali c. 23. n. 68. c. Suam 9. juncta Glos. fin. h. t.*

§ II. De alijs observandis circa poenarum impositionem.

1. Carceris poena quatenus Judex Ecclesiasticus nisi possit.
2. Clericus perpetuo carcere includi non debet.
3. Laici per iudicem Ecclesiasticum incarcerari possunt.
4. Verberum poena quatenus licita jure Canonico.
5. Clericus pro crimine torqueri etiam potest.
9. Damnatio ad vitremis.

1. Quantum ad corporalem poenam attinet, hujusmodi est incarceratio, Verberatio, Damnatio ad vitremis, eam quoque infligere Judex potest Ecclesiasticus: carceris tamen non passim nec leviter, & non nisi praevia informatione; quia praedictum generat irreparabile, Judexque injuste Clericum

cum carceri mancipans, pœnam excommunicationis non effugit, *c. Si Clerico, De sent. excommunicat. in 6.* Nec carcer debet esse squalidus aut sordidus, sed decens & conveniens qualitatè criminis & personæ, secundum Conc. Trid. sess. 25. c. 6. *De reformat.*

2. Perpetui etiam carceris pœnâ plecti Clericus nequit, nisi in casibus à jure expressis, *c. penult. de ult. sup. De heret.* quibus scilicet de jure Civili infligenda esset pœna mortis; non simplex, sed atrocior, juxta enormitatem & atrocitatem delicti, puta ignis, damnationis ad bestias membrorum lacerationis &c. *Piaf. p. 2. c. 4. m. 14. n. 1. post Diaz in Pract. Crim. Can. c. 137.* Prospiciendumque hoc casu, ne defectu alimentacionis aut cibi inclusus carceris moriatur; nam secunda ex ea causa morte Judex fiet irregularis, Abbas in *c. Anobis sup. De Apostatis.* Alias Clericus etiam custodiæ tantum causa committi carceri potest, licet civiliter agatur, si utique de fuga sit suspectus *c. Si Clericus 15. De sent. excommunicat. in 6. c. Dilatus sup. De appellat.*

Sed & laicis in criminibus Ecclesiasticis à Judice Ecclesiastico infligi carceris pœna potest, *Clement. 1. de hereticis.* Quinimò ad apprehendendos & mancipandos carceri Clericos Judex Ecclesiasticus laicorum ministerio utitur licet, nec tunc laici pœnam inveniunt excommunicationis, capiendo Clericum, vel etiam percutiendo, si se defendat, & aliter detineri non possit, *Piaf. d. loco n. 5. ex Hostiens. & Angelo.*

4. Verberum quoque pœna usitata & recepta est jure nostro, *c. 1. sup. De calumniat. can. fin. Distinct. 35.* ejusque frequens est mentio apud Gratian. ut in *can. x. v. q. 1. in can. Nullus Clericus 11. q. 1. can. Cum beatus Distinct. 45.* ubi ait, quod Presbyteri & Abbates non nisi pro gravioribus & mortalibus culpis subjacere verberibus debeant. Et non nisi per Clericum vel ipsum Judicem Clerico sunt infligenda verbera, *cap. Vni veritatis 24. inf. De sent. excommunicat.* etiam incorrigibili. *Diaz in Praxi cap. 125.* ita tamen ut Episcopus ipse neminem manibus suis percutiat, *can. Non liceat Distinct. 86.* id quippe alienum à sacerdote esse debet.

Cavendum etiam, ut citra mortis aut mutilacionis periculum, verbera infligantur & ne in vindictam sanguinis transire videantur, *cap. In Archiepiscopatu 4. sup. De raptorib. Quam-*

quã si casu & ex postfacto sanguinis sequeretur effusio, non per hoc incurreretur irregularitas, quia ea non contrahitur nisi morte vel membri mutilacione, *Diaz d. c. 135.*

Abstinere item oportet Judicem Ecclesiasticum quam maxime ab hujusmodi corporalibus pœnis, & ut his non nisi in atrocioribus utatur culpis, faciliusque contra minores Clericos, quam Sacerdotes Pfafec. *d. loco num. 6.* Et verbis potius quam verberibus Clerici corripendi sunt: leviter enim castigatus reverentiam exhibet castiganti; asperitatis autem nimia increpatio nec increpationem recipit, nec salutem, *d. can. Cum beatus Dist. 45.*

5. Huc pertinet, quod Clericus pro crimine torqueri possit, quamvis civiliter adversus eum agatur, *Diaz c. 117.* dum modò magna & violenta ad hoc urgeant indicia, per duos minimum testes probata, & fuerit Clericus infamatus de eo crimine: neque enim ob testimonium unius, qui fuerit particeps criminis, quis torquendus est, nisi alia suffragentur; nec etiam ad testimonium unius testis, bonæ famæ, si item reus ex sua parte habeat admnicula integræ cõversationis.

Confessio autem extra judicium facta licet non sufficiat regulariter ad torturam in Clerico *Diaz d. cap. 117.* tamen contrarium usu servati, ex aliis, quos eam in rem citat, notat Pfafec. *d. loco n. 7.* Ubi etiam subjungit, quòd, licet tortura non debeat infligi Clerico per laicum, tamen usu obinuerit contrarium. Videatur de hac pœna plenius *Diaz d. l. c. ad eum Lopez.*

Pœna quoque corporalis est damnatio & relegatio ad tiremes in Italia usitatissima, de qua *Diaz c. 134.* Qua pœna si Clerici damnentur, ad vitam, prius degradantur; si ad tempus deponuntur verbaliter tantum; & utroque casti licet verberantur à ministris tritemium, *Piaf. d. l. n. 8.*

## §. III.

## De pœna privationis.

1. *Ad privationem beneficii requiritur sententia judicis declaratoria.*
2. *Quomodo quis privandus ob absentiam vel non residentiam.*

**N**emo privandus est beneficiis vel officiis suis nisi in casibus à jure expressis: & in casibus, quibus quis ipso jure privatur, sententia requiritur Judicis declaratoria, nec antè quis tenetur dimittere beneficium, *Piaf. 2*